

וְאַהֲבַת עוֹלָם אֶהְבֵּתִיךָ. וְאַנָּא זְכִינָא לְמַחְמִי
לְרַב אָדָא בְּרִיה, וְסַחֲינָא לִיה הָאִי.

אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אִידִי, חָכָם הָיָה אָדָם
הָרָאשׁוֹן, שֶׁהָיָה מִפִּיר וְיֹדֵעַ לְכָל מִי
שֶׁהָיָה בּוֹ נֶפֶשׁ חַיָּה, וּמִי שֶׁהָיָה בּוֹ נֶפֶשׁ חַיָּה,
כְּשָׂבָאוּ אָצְלוּ הַפִּיר אֶת כָּלָם. הָדָא הוּא דְכַתִּיב,
וְכָל אֲשֶׁר יִקְרָא לוֹ הָאָדָם (נֶפֶשׁ חַיָּה, לְמִי שֶׁאֵינוֹ יֹדֵעַ וּמִפִּיר
בְּעִבּוּדַת בּוֹרָאוֹ. וְנֶשְׁמָה) לְמִי שֶׁהָיָה יֹדֵעַ וּמִפִּיר בְּעִבּוּדַת
בּוֹרָאוֹ. וְכֵן הוּא עַד הַיּוֹם, מִי שֶׁאֵינוֹ יֹדֵעַ
וּמִפִּיר בְּעִבּוּדַת בּוֹרָאוֹ, וְאֵינוֹ עוֹסֵק בַּתּוֹרָה,
הוּא יֵשׁ לוֹ נֶפֶשׁ חַיָּה, וְלֹא נֶשְׁמָה.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֵף עַל גֵּב דְּהָאִי נֶפֶשׁ חַיָּה
אֵית בְּבִהֲמוֹת וּבְחַיּוֹת וּבְמִינֵיהֶם, וְהַתִּירָם
לְבָנֵי אָדָם, חָס הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עֲלֵיהֶם
בְּמִיתָתָם, שֶׁלֹּא יִצְעָרוּם לְאוֹתָם בְּעֲלֵי נֶפֶשׁ
הַחַיָּה. דְּלִית לָךְ כָּל אֵינֶשׁ, דְּלִית בֵּיה נֶפֶשׁ
חַיָּה, כְּדִי שִׁישׁוּב לְעִבּוּד בּוֹרָאוֹ, לְהַבְדִּיל עֲצָמוֹ
מִשָּׂאֵר כָּל אָדָם, כְּדִי לְהַתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה וּבְמִצְוֹת,
שְׁמַרְוִיחַ בְּזֵה הַנֶּשְׁמָה הַקָּדוֹשָׁה.

לְפִיכָךְ הָאִי טַבָּחָא, דְּנִפְקָא נְבִילָה מִתַּחַת
יְדוּהִי אוֹ טְרִיפָה. זְמָנָא חָדָא,
מִשְׁמַתִּינָן לִיה. שְׁנִית, מַעְבִּירִינָן לִיה.
שְׁלִישִׁית, מְכַרְזִינָן עֲלֵיהּ בְּשׁוּקִי, דְּכָל מָה
דְּשָׁחִיט הוּא טְרִיפָה. וְלַעוֹלָם לֹא נוֹקִים לִיה
לְטַבָּחָא.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, וְכִי עַל זְמָנָא חָדָא לֹא לִיעֲגִישׁ
בַּר מַהֲאִי. וְהָא תַּנְיִנָן, הָאִי טַבָּחָא דְלֹא
מָסַר סְפִינָא קָמִי חָכָם, מִשְׁמַתִּינָן לִיה וּמַעְבִּירִינָן
לִיה, וּמְכַרְזִינָן אַבְשָׁרִיה דְּטָרְפָה הִיא, וּמָה עַל
סְפִינָא דְלֹא נִמְצְאָת יָפָה הוּא כֵּן. עַל מִי
שִׁינְיָא נְבִילָה אוֹ טָרְפָה מִתַּחַת יָדוֹ, אֵינוֹ דִּין
דְּמִשְׁמַתִּין לִיה וּמַעְבִּירִינָן לִיה, וּמְכַרְזִינָן
אַבְשָׁרִיה דְּטָרְפָה.

עוֹלָם אֶהְבֵּתִיךָ. וְאַנָּא זְכִינָא לְרָאוֹת
אֶת רַב אָדָא בְּנִי, וְסַפְרִיתִי לוֹ אֶת
זֶה.

אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אִידִי, חָכָם
הָיָה אָדָם הָרָאשׁוֹן, שֶׁהָיָה מִפִּיר
וְיֹדֵעַ לְכָל מִי שֶׁהָיָה בּוֹ נֶפֶשׁ חַיָּה,
וּמִי שֶׁהָיָה בּוֹ נֶפֶשׁ חַיָּה. כְּשָׂבָאוּ
אָצְלוּ, הַפִּיר אֶת כָּלָם. זֶהוּ שְׁכָתוּב
(בְּרַאשִׁית ב) וְכָל אֲשֶׁר יִקְרָא לוֹ הָאָדָם
(נֶפֶשׁ חַיָּה, אֶת מִי שֶׁאֵינוֹ יֹדֵעַ וּמִפִּיר בְּעִבּוּדַת
בּוֹרָאוֹ. וְנֶשְׁמָה) לְמִי שֶׁהָיָה יֹדֵעַ וּמִפִּיר
בְּעִבּוּדַת בּוֹרָאוֹ. וְכֵן הוּא עַד
הַיּוֹם, מִי שֶׁאֵינוֹ יֹדֵעַ וּמִפִּיר
בְּעִבּוּדַת בּוֹרָאוֹ, וְאֵינוֹ עוֹסֵק
בַּתּוֹרָה, הוּא יֵשׁ לוֹ נֶפֶשׁ חַיָּה וְלֹא
נֶשְׁמָה.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֵף עַל גֵּב
שֶׁנֶּפֶשׁ חַיָּה הִזּוּ יֵשׁ בְּבִהֲמוֹת
וּבְחַיּוֹת וּבְמִינֵיהֶם וְהַתִּירָם לְבָנֵי
אָדָם, חָס הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
עֲלֵיהֶם בְּמִיתָתָם שֶׁלֹּא יִצְעָרוּ אֶת
אוֹתָם בְּעֲלֵי נֶפֶשׁ חַיָּה, שֶׁאֵין לָךְ
כָּל אָדָם שֶׁאֵין בּוֹ נֶפֶשׁ חַיָּה כְּדִי
שִׁישׁוּב לְעִבּוּדַת בּוֹרָאוֹ, לְהַבְדִּיל
עֲצָמוֹ מִשָּׂאֵר כָּל אָדָם כְּדִי
לְהַתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה וּבְמִצְוֹת,
שְׁמַרְוִיחַ בְּזֵה הַנֶּשְׁמָה הַקָּדוֹשָׁה.
לְפִיכָךְ, הַשּׁוֹחֵט הַזֶּה שִׁינְיָא
נְבִילָה אוֹ טָרְפָה מִתַּחַת יָדוֹ, פֶּעַם
אֶחָד מְנַדִּים אוֹתוֹ, שְׁנִית -
מַעְבִּירִים אוֹתוֹ, שְׁלִישִׁית -
מְכַרְזִים עֲלָיו בְּשׁוּקִים שְׁכָל מָה
שִׁינְיָא הוּא טָרְפָה, וְלַעוֹלָם לֹא
נַעֲמִיד אוֹתוֹ לְהִיט שׁוֹחֵט.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, וְכִי עַל פֶּעַם אֶחָד
לֹא יַעֲגִישׁ חוּץ מִזֶּה? וְהָרִי שְׁנִינִי,
שֶׁהַשּׁוֹחֵט הַזֶּה שֶׁלֹּא מֵרָאָה סָכִין
לְפָנָי חָכָם, מְנַדִּים וּמַעְבִּירִים
אוֹתוֹ, וּמְכַרְזִים עַל כְּשֶׁר שֶׁהוּא
טָרְפָה? וּמָה עַל סָכִין שֶׁלֹּא
נִמְצְאָה כָּל כֵּן יָפָה הוּא כֵּן - עַל
מִי שִׁינְיָא נְבִילָה אוֹ טָרְפָה מִתַּחַת
יָדוֹ, אֵינוֹ דִּין שְׁמַנְדִּים אוֹתוֹ
וּמַעְבִּירִים אוֹתוֹ וּמְכַרְזִים עַל
כְּשֶׁר שֶׁטָרְפָה?

אמר רבי יוסי, אני ראיתי את רבי יהודה שהזמין את רבי יוסי ורבי חגי, והיה שוחט אחד שקראו לו רבי אבא, ושחט תרנגולת אחת, והתפון לשני סימנים, ובדקו ומצאו ששחט סימן אחד, ואחד לא נשחט.

אמר לו רבי יהודה, על מה התפונת? אמר, על שני סימנים. אמר, והרי אני מצאתי אחד שחוט. אלא הכשר הוא שפשר, ואתה לא תהיה שוחט מכאן ולהבא. ואף על גב שלא צריך פונה בשחיטה.

אמר לו רבי יוסי, הפונה, לא לזה נאמר, אלא פונתו לקדוש ברוך הוא, ששוחט לשמים ולא לשום דברים אחרים, אבל נתפון לשני סימנים ושחט אחד - מתר הוא בדיעבר, ששנינו, השוחט אחד בעוף - בדיעבר פן, לכתחלה לא. אמר רבי יעקב, בא וראה, כל מה שנבכר מנפש החיה הזו, התירו הקדוש ברוך הוא לבני אדם מפני שאין להם נשמה לדעת ולהפיר (בעבודת בוראם), שאלמלא היתה להם נשמה, לא התירו.

שאל רבי אבא את רבי חייא, אמרתם שנשמה אין נכנסת לבן אדם עד שיתפכל בעבודת הקדוש ברוך הוא, ואז תהיה לו נשמה, ואמרתם שהנשמה היא קדושה, מעלה על הכל. אם פן, מה זה שאמר הכתוב (בראשית ז) כל אשר נשמת רוח חיים באפיו מכל אשר בחרבה מתו, למה מתו? הואיל והיתה להם נשמה, הנה להם להנצל? לא היה בידו.

באו ושאלו את רבי אלעזר ברבי שמעון, אמר להם, כך הוא ודאי! והכתוב מסייע לנו שכן אמר אביו, שפאשר בא המבול, לא היה אדם שיעשה הקדוש ברוך

אמר רבי יוסי, אנא חמית לרבי יהודה דזמין לרבי יוסי ורבי חגי, והיה טבחא, ורבי אבא קרינן ליה. ונכיס ההוא תרנגולתא, ונתפון לתרי סימני, ובדקו ואשפחו דנכיס חד סימנא, וחד לא נכיס.

אמר ליה רבי יהודה, על מה אתפונת. אמר, על תרין סימנין. אמר, והא אנא אשפחנא חד נכיס. אלא פשרא הוא דכשרה, ואת לא תהא טבחא מכאן ולהלאה. ואף על גב דלא פעינא פונה בשחיטה.

אמר ליה ר' יוסי, הפונה לאו להאי איתמר, אלא פונה לקודשא בריך הוא, דנכיס לשמים, ולא לשום פתגם אחר. אבל נתפון לתרי סימני, ושחיט חד, מותר הוא בדיעבר. דתנן, השוחט אחד בעוף, דיעבר אין, לכתחלה לא.

אמר רבי יעקב, תא חזי, כל מה שנבכר מזו הנפש החיה, התירו הקדוש ברוך הוא לבני אדם, מפני שאין להם נשמה לדעת ולהפיר (בעבודת בוראם). דאלמלי הויה להו נשמה, לא הותרו.

שאל רבי אבא לרבי חייא, אמריתון דנשמתא לא עייל בבר נש, עד דיסתפל בפולחנא דקודשא בריך הוא, וכדין להוי ליה נשמתא, ואמריתון דנשמתא היא קדישא, מעליא על כולא. אם פן מאי האי דאמר קרא, כל אשר נשמת רוח חיים באפיו מכל אשר בחרבה מתו. למה מתו, הואיל והיה להו נשמתא, הוה להו לאשתזבא. לא הוה בידיה.

אתו ושיילוה לרבי אלעזר בר' שמעון, אמר להו ופך הוא ודאי, וקרא מסייע לן, דהכי אמר אבוי, דכד אתי טופנא לא הוה בר נש דייעבד הקדוש ברוך הוא בגיניה, בר מנח

ובְנוּהִי. וזְכוּתָהוֹן לֹא הָיָה, אֲלֵא לְאִגִּין עֲלִיהוֹן
וְעַל בְּתִיהוֹן, וְלֹא הָיָה סִגִּי זְכוּתָהוֹן כָּל כָּף,
לְאִגָּנָא עַל כָּל דָּרָא.

וְאִינֹן דִּהְיוּ זָפֵאִין בְּקִדְמִיתָא, בְּגוֹן חֲנוּף וִירֵד,
דִּהְיָה לְהוֹן נִשְׁמָתָא, וְחִזְיִין לְמִיעֵבַד
קוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא בְּגִינִיהוֹן, (מִיתוּ מִקְדָּם דְּנָא). וְהִינֹ
דָאֻמְר קָרָא, כָּל אֲשֶׁר נִשְׁמַת רוּחַ חַיִּים בְּאִפּוֹ,
דְּעַל אִינֹן דְּנִשְׁמָתָא קִדְשָׁא הָיָה בְּהוּ. דְּלֹא
תִּימָא דְּעַל אִלִּין דִּהְיוּ בְּטוֹפְנָא אֻמְר קָרָא. אֲלֵא
אֲתָא קָרָא, וְאֻמְר, מִכָּל אֲשֶׁר בְּחֶרְבָּה מֵתוּ,
שְׁלֹא הָיוּ בִּימֵי דוֹר הַמַּבּוּל, וְלֹא בְּאוֹתוֹ זְמַן,
אֲלֵא בְּחֶרְבָּה מֵתוּ, כְּלוּמַר כְּבֹר נִסְתַּלְקוּ מִן
הָעוֹלָם, וְלֹא נִשְׁתַּיֵּיר בְּעוֹלָם צַדִּיק לְהִגִּין עַל
דוֹרוֹ, וְאִזְ נַעֲשֶׂה דִין בְּרָשָׁעִים.

אֻמְר לִיָּה ר' חֲזִיא לְרַבִּי אַבָּא, לֹא אֻמְרִית לָךְ
דִּהְיָי גּוֹלְתָא דְּדִהֲבָא דִּהוּא גּוֹלְתָא
מְאִרִיהוֹן דְּמִתְנִיתִין. לִימָא, זָפֵאִין אֲתוֹן
מְאִרִיהוֹן דְּמִתְנִיתִין, סִגִּי חוֹלְקָהוֹן עַל כּוּלָּא
לְעֵלְמָא דְּאֲתִי.

עוּד אֻמְר רַבִּי אֶלְעָזָר, מֵאִי דְכָתִיב. (תְּהִלִּים ק"א)
הַלְלוּהוּ בְּתִקְעַ שׁוֹפָר הַלְלוּהוּ"ו בְּנֶבֶל
וְכִנּוֹר הַלְלוּהוּ"ו בְּתוֹרָה וּמַחֲוֹל הַלְלוּהוּ"ו
בְּמִנִּי"ם וְעוּגָב. וְכִי צְרִיף קוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא
לְהֵאִי.

אֲלֵא אֻמְר דוֹד, כָּל מָה שֶׁתִּשְׁבְּחוּ לְקַמֵּי קוּדְשָׁא
בְּרִיף הוּא בְּהִי מִינִי זְמֹר, אִינֹ כְלוּם.
כְּאֻדָּם הָאוּמֵר לְחִבְרוּ, עֲכָשׁוּ עֲשֶׂה זֶה וְזֶה,
וְכָל מָה שֶׁתִּעֲשֶׂה אִינֹ כְלוּם, עַד שֶׁתִּעֲשֶׂה דְּבַר
פְּלוּנִי. כָּךְ אֻמְר דוֹד, הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי שְׁמַע
הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי תְרוּעָה, כְּלוּמַר אִינֹ הַלְלוּ,
אֲלֵא מָהוּ הַלְלוּ, כָּל הַנִּשְׁמָה תְּהִלָּל יָהּ הַלְלוּיָהּ.
וְהָאֻמְר אִינֹ כְלוּם, אֲלֵא הַלּוּל הַנִּשְׁמָה, הָדָא
הוּא דְכָתִיב כָּל הַנִּשְׁמָה תְּהִלָּל יָהּ הַלְלוּיָהּ.

הוּא בְּשִׁבְלֹו, פֶּרֶט לִנְח וּבְנִי, וְזְכוּתָם לֹא הָיָה אֲלֵא לְהִגִּין
עֲלֵיהֶם וְעַל בְּתִיהֶם, וְלֹא הָיָה
מִסְפִּיקָה זְכוּתָם כָּל כָּף לְהִגִּין עַל
כָּל הַדּוֹר.

וְאֻתָּם שֶׁהָיוּ צַדִּיקִים בְּרֵאשׁוֹנָה,
כְּמוֹ חֲנוּף וִירֵד, שֶׁהָיָה לָהֶם
נִשְׁמָה, וְרֵאשׁוֹנִים שֶׁנִּעֲשֶׂה הַקְדוּשָׁה
בְּרוּף הוּא לְמַעַנָם, (מִתוּ מִקְדָּם לְכוּ),
וְהִינֹ מָה שֶׁאֻמְר הַכְּתוּב (שֵׁם ח) כָּל
אֲשֶׁר נִשְׁמַת חַיִּים בְּאִפּוֹ, שֶׁעַל
אוֹתָם שֶׁנִּשְׁמָה קְדוּשָׁה הָיָה בְּהֵם.
שְׁלֹא תֵאמַר שֶׁעַל אֵלּוּ שֶׁהָיוּ בְּמַבּוּל
אֻמְר הַכְּתוּב, אֲלֵא בָּא הַכְּתוּב
וְאֻמְר (שֵׁם) מִכָּל אֲשֶׁר בְּחֶרְבָּה מֵתוּ,
שְׁלֹא הָיוּ בִּימֵי דוֹר הַמַּבּוּל וְלֹא
בְּאוֹתוֹ זְמַן, אֲלֵא בְּחֶרְבָּה מֵתוּ,
כְּלוּמַר, כְּבֹר נִסְתַּלְקוּ מִן הָעוֹלָם,
וְלֹא נִשְׁתַּיֵּיר בְּעוֹלָם צַדִּיק לְהִגִּין עַל
דוֹרוֹ, וְאִזְ נַעֲשֶׂה דִין בְּרָשָׁעִים.

אֻמְר לוֹ רַבִּי חֲזִיא לְרַבִּי אַבָּא, לֹא
אֻמְרִית לָךְ שֶׁהִלְכוּשׁ הָזֶה שֶׁל זֶהב,
שֶׁהוּא לְבוּשׁ שֶׁל בְּעָלֵי הַמִּשְׁנָה?
שִׁיאֻמְר, אֲשֶׁרִיכֶם בְּעָלֵי הַמִּשְׁנָה,
גְּדוֹל חֲלָקָם עַל הַכָּל לְעוֹלָם הַבָּא.
עוּד אֻמְר רַבִּי אֶלְעָזָר, מָה שֶׁכְּתוּב
(תְּהִלִּים ק"ב) הַלְלוּהוּ בְּתִקְעַ שׁוֹפָר
הַלְלוּהוּ"ו בְּנֶבֶל וְכִנּוֹר הַלְלוּהוּ"ו
בְּתוֹרָה וּמַחֲוֹל הַלְלוּהוּ"ו בְּמִנִּי"ם
וְעוּגָב. וְכִי צְרִיף הַקְדוּשָׁה בְּרוּף הוּא
אֲתָ זֶה?

אֲלֵא אֻמְר דוֹד, כָּל מָה שֶׁתִּשְׁבְּחוּ
לְפָנֵי הַקְדוּשָׁה בְּרוּף הוּא בְּמִינִי
הַזְמֵר הַלְלוּ, אִינֹ כְלוּם. כְּאֻדָּם
הָאוּמֵר לְחִבְרוּ: עֲכָשׁוּ עֲשֶׂה זֶה
וְזֶה, וְכָל מָה שֶׁתִּעֲשֶׂה אִינֹ כְלוּם,
עַד שֶׁתִּעֲשֶׂה דְּבַר פְּלוּנִי. כָּךְ אֻמְר
דוֹד, הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי שְׁמַע
הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי תְרוּעָה, כְּלוּמַר
אִינֹ הַלְלוּ, אֲלֵא מָהוּ הַלְלוּ? כָּל
הַנִּשְׁמָה תְּהִלָּל יָהּ הַלְלוּיָהּ. וְהָאֻמְר
אִינֹ כְלוּם, אֲלֵא הַלּוּל הַנִּשְׁמָה, זֶהוּ
שֶׁכְּתוּב (שֵׁם) כָּל הַנִּשְׁמָה תְּהִלָּל יָהּ
הַלְלוּיָהּ.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקְווּ הַמַּיִם וּגּו', רַבֵּן פִּתְחִי בְּהַאי קָרָא, (שם מו ט) לְכוּ חֲזוּ מַפְעָלוֹת אֱלֹהִים אֲשֶׁר שָׁם שְׁמוֹת בְּאַרְץ. אָמַר רַבִּי אָבָא, בֹּא וּרְאֵה, שְׁלֹא כַּמְדַּת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִדַּת בֶּשֶׁר וְדָם. מִדַּת בֶּשֶׁר וְדָם מַעֲשֵׂיו מְבַלִּין אוֹתוֹ. (דף טז ע"א) אָבֵל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, מְבַלֵּה אֶת מַעֲשָׂיו.

וְחִינּוּ דְאַמְרֵה חֲנָה, (ש"א ב ב) אֵין קְדוֹשׁ כַּה' כִּי אֵין בְּלִתְּךָ. מֵאִי כִּי אֵין בְּלִתְּךָ. אֵל תִּקְרִי בְּלִתְּךָ, אֶלָּא בְּלוֹתְךָ.

כֵּךְ הוּא פְּתִיב, לְכוּ חֲזוּ מַפְעָלוֹת אֱלֹהִים וּגּו', אָמַר רַבִּי אָבָא, עוֹבְדֵי דְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא דְעָבִיד לְהוּ בְּעֵלְמָא דִּין, דְּוֹד מְלָכָא הָוָה בְּהַתְּבַהֲלָא, וְאָמַר לְכוּ חֲזוּ, בּוֹאוּ מִבְּעֵי לֵיהּ. אֵלָּא אָמַר דְּוֹד, כָּל דְּיִירִי אֲרַעָא דִּי בְּעֵלְמָא דִּין, זִילוּ, זִילוּ מִרִּישָׁא דְעֵלְמָא עַד סוּפִיָּה, וְתִשְׁכַּחוּן עוֹבְדֵי דְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּעוֹבְדֵי בְּרִישָׁא דְעֵלְמָא, כֵּךְ עוֹבְדֵי בְּסִיפֵי דְעֵלְמָא, מִיִּיתִי דִּיּוֹרִין בְּעֵלְמָא, אִי זָכוּ, מוֹתִיב לְהוּ וּלְבַנְיָהּ וּלְבָנֵי בְּנֵיהּ עַד סוּפָא דְעֵלְמָא. לֹא זָכוּ, מַחְרִיב לְהוּ מְנַהוּן. וְהָוָה אֲתָרָא, וְהָוָה קָרְתָּא, לֹא אֲתַבְּנִי לְעֵלְמִין. לְאַחֲזָאָה לְבָנֵי נָשָׂא, דְּאֲתַר חֲיִיבִיא הָוָה הָוָה אֲתַר, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עֶבֶד בֵּיהּ דִּינָא, הָדָא הוּא דְכַתִּיב, אֲשֶׁר שָׁם שְׁמוֹת בְּאַרְץ.

דְּכַר אַחֵר, לְכוּ חֲזוּ מַפְעָלוֹת אֱלֹהִים, אָמַר רַבִּי פִּנְחָס, מַה רָּאָה דְּוֹד דְּאָמַר מַפְעָלוֹת אֱלֹהִים, וְלֹא אָמַר מַפְעָלוֹת ה'. אֶלָּא בְּשֵׁמָא דְּאֱלֹהִים, אֲשֶׁתְּכֻלָּל עוֹבְדָא דְּבְרָאשִׁית. וְכֵד בְּרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֵלְמָא, הוּוּ מִיָּא אֲזֵלִין וְנַחֲתִין וְכֵד רָמָא אֲרַעָא לְתַתָּא, רָמָא לָהּ בֵּין מִיָּא, וְהוּוֹת טְמִירְתָּא, וְאֲתַקְרָשָׁא בֵּין מִיָּא.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקְווּ הַמַּיִם וּגּו', רַבּוֹתֵינוּ פִּתְחוּ בְּפִסּוּק הַזֶּה (תהלים מו ט) לְכוּ חֲזוּ מַפְעָלוֹת אֱלֹהִים אֲשֶׁר שָׁם שְׁמוֹת בְּאַרְץ. אָמַר רַבִּי אָבָא, בֹּא וּרְאֵה שְׁלֹא כַּמְדַּת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִדַּת בֶּשֶׁר וְדָם. מִדַּת בֶּשֶׁר וְדָם, מַעֲשֵׂיו מְבַלִּים אוֹתוֹ, אָבֵל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְבַלֵּה אֶת מַעֲשָׂיו.

וְחִינּוּ מַה שְׁאַמְרֵה חֲנָה, אֵין קְדוֹשׁ כַּה' כִּי אֵין בְּלִתְּךָ. מַהוּ כִּי אֵין בְּלִתְּךָ? אֵל תִּקְרִי בְּלִתְּךָ אֶלָּא בְּלוֹתְךָ.

כֵּךְ הוּא כְּתוּב, לְכוּ חֲזוּ מַפְעָלוֹת אֱלֹהִים וּגּו'. אָמַר רַבִּי אָבָא, מַעֲשֵׂי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁעָשָׂה אוֹתָם בְּעוֹלָם הַזֶּה, דְּוֹד הַמֶּלֶךְ הָיָה בְּבִהְלָה, וְאָמַר לְכוּ חֲזוּ. בּוֹאוּ הִיָּה צְרִיף לוֹ לְכַתֵּב!

אֵלָּא אָמַר דְּוֹד, כָּל דְּיִירִי הָאֲרָץ שְׁפַעוּלָם הָזֶה לְכוּ, לְכוּ מִרְאֵשׁ הָעוֹלָם עַד סוּפּוֹ, וְתַמְצְאוּ אֶת מַעֲשֵׂי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. כְּמַעֲשָׂיו בְּרִישָׁא הָעוֹלָם, כֵּךְ מַעֲשָׂיו בְּסוּף הָעוֹלָם. מִבִּיא דְּיָרִים לְעוֹלָם, אִם זָכוּ - מוֹשִׁיב אוֹתָם וְאֶת בְּנֵיהֶם וְאֶת בְּנֵי בְּנֵיהֶם עַד סוּף הָעוֹלָם, לֹא זָכוּ - מַחְרִיב אוֹתָם מֵהֶם, וְאוֹתוֹ מְקוֹם וְאוֹתָהּ קָרְיָה לֹא תִבְנֶה לְעוֹלָמִים. לְהִרְאוֹת לְבָנֵי אָדָם שְׁמִקּוֹם שֶׁל רְשָׁעִים הִיָּה אוֹתוֹ מְקוֹם, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עָשָׂה בּוֹ דִּין, זֶהוּ שְׁכַתוֹב אֲשֶׁר שָׁם שְׁמוֹת בְּאַרְץ. דְּכַר אַחֵר, לְכוּ חֲזוּ מַפְעָלוֹת אֱלֹהִים, אָמַר רַבִּי פִּנְחָס, מַה רָּאָה דְּוֹד שְׁאַמְרֵה מַפְעָלוֹת אֱלֹהִים וְלֹא אָמַר מַפְעָלוֹת ה'? אֶלָּא בְּשֵׁם שֶׁל אֱלֹהִים הִשְׁתַּכְּלָל מַעֲשָׂה בְּרָאשִׁית, וּכְשֶׁבְּרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, הָיוּ הַמַּיִם הוֹלְכִים וְיוֹרְדִים, וּכְשֶׁנֶּזַק הָאֲרָץ לְמִטָּה, נֶזַק אוֹתָהּ בֵּין הַמַּיִם, וְהִיתָה טְמוּנָה, וְקַפְּאָה בֵּין הַמַּיִם.

וְעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹת
בְּתוֹךְ אוֹת, דְּרָכּוֹ וְטַבְעוֹ שֶׁל עוֹלָם
שֶׁהַמִּים קָלִילִים וְהָאָרֶץ כְּבֵדָה,
וּמִי שֶׁהוּא כְּבֵד, יוֹרֵד לְמַטָּה,
וְהַקָּלִיל עוֹלָה לְמַעְלָה, אֲבָל
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, לְהִרְאוֹת
אוֹתוֹתָיו וּמַעֲשָׂיו לְבְנֵי הָאָדָם,
הַרְפִּין וְהוֹרִיד הַמִּים שֶׁקָּלִילִים
לְמַטָּה, וְהָאָרֶץ שֶׁהִיא כְּבֵדָה,
הָעֹלָה לְמַעְלָה עַל מַה שֶׁקָּלִיל. זֶהוּ
מַה שֶׁכְּתוּב (תהלים קלו) לְרַקַּע הָאָרֶץ
עַל הַמַּיִם. כְּלוּמָר, הַמַּיִם שֶׁהֵם
קָלִילִים - לְמַטָּה, וְהָאָרֶץ שֶׁהִיא
כְּבֵדָה - לְמַעְלָה.

וְעוֹד, שֶׁמִּבֵּין הַמַּיִם נִרְאָתָה וְנִצָּאָה
הַיִּבְשָׁה, שְׂאִין דְּרֹךְ הָאָרֶץ לְהַעֲלוֹת
מִתּוֹךְ מַיִם יִבְשָׁה, אֵלָּא לַחֲוֹת,
וְכִשְׁהָעֹלָה יִבְשָׁה מִבֵּין הַמַּיִם, קָרָא
שְׁמָהּ אֶרֶץ. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב (בראשית ז)
וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לַיִּבְשָׁה אֶרֶץ.

וְשֵׁנָה, ז' שְׁמוֹת קָרָא לָהּ: אֶרֶץ,
אֲדָמָה, גֵּיא, נְשִׂיָה, צִיָּה, אֶרְקָא,
תַּבַּל. גְּדוֹל שֶׁבְּכֻלָּם תַּבַּל, שֶׁכְּתוּב
(תהלים ט) וְהוּא יִשְׁפֹּט תַּבַּל בְּצִדְקָה.
זֶהוּ שֶׁכְּתוּב אֲשֶׁר שֵׁם שְׁמוֹת
בְּאֶרֶץ. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, שְׁבַעָה
רְקִיעִים בָּרָא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
כְּנֻגְדָם בָּרָא שְׁבַע אֲרָצוֹת, וְשְׁנֵינוּ,
אֶרֶץ אַחַת מִמֶּשׁ הוֹצִיאָנוּ הַמַּיִם,
וּמִמֶּנָּה נִתְּהוּ שְׁבַע אֲרָצוֹת, כְּפִי
שֶׁאֲמַרְנוּ.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, הַמַּיִם הֵיוּ הַיָּסוֹד
שֶׁל הַכֹּל, מִשּׁוּם שֶׁמִּצָּאָנוּ שֶׁעֲקָר
כָּל מַעֲשֵׂה בְּרָאשִׁית שָׁלוּ הֵיוּ מִן
הַמַּיִם, וְשְׁנֵינוּ, בַּתְּחִלָּה הֵיוּ הַמַּיִם
מִפְּזָרִים תַּחַת הַשָּׁמַיִם, עַד שֶׁגָּעַר
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בָּהֶם, וְהַכְּנִיסָם
וְאָסְפָם אֶת מְקוֹם אֶחָד. זֶהוּ
שֶׁכְּתוּב (בראשית א) יָקוּוּ הַמַּיִם
מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מְקוֹם אֶחָד
וַתֵּרָאָה הַיִּבְשָׁה. וְלֵאחֲרַי כִּי
נִתְּפָזְרוּ בְּמַתְחָלָה, וְרַקַּע עַל
הַמַּיִם. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב (תהלים קלו) לְרַקַּע
הָאָרֶץ עַל הַמַּיִם כִּי לְעוֹלָם חֲסִדּוֹ.

וְעַבְדְּ קוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא אֶת בְּגוֹ אֶת, אוֹרְחִיָּה
וְטַבְעִיָּה דְּעֵלְמָא, דְּמִיָּא קָלִילָן, וְאַרְעָא
יְקִירָא. וּמֵאֵן דְּאִיהוּ יְקִירָא נְחִית לְתַתָּא.
וְקָלִילָא סָלִיק לְעִילָא. אֲבָל קוֹדֶשׁא בְּרִיךְ
הוּא, לְאַחֲזָאָה אֶתוּהִי וְעוֹבְדוֹי לְבְנֵי נָשָׂא,
אַרְכִּין וְאַנְחִית מִיָּא דְּקָלִילָן לְתַתָּא, וְאַרְעָא
דְּאִיהִי יְקִירָא, סָלִיק לְעִילָא, עַל קָלִילָא. הִדָּא
הוּא דְּכְתִיב (תהלים קלו ו) לְרוֹקַע הָאָרֶץ עַל הַמַּיִם.
כְּלוּמָר, מִיָּא דְּאִינוֹן קָלִילָן, לְתַתָּא. וְאַרְעָא,
דְּאִיהִי יְקִירָא, לְעִילָא.

וְעוֹד, דְּמִבֵּין מִיָּא אַחֲזִי וְאַפִּיק יִבְשָׁתָא, דְּלִית
אַרְחָ אֲרָעָא לְאַסְקָא מְגוּ מִיָּא יִבְשָׁתָא,
אֵלָּא לַחֲוֹתָא. וְכַד אֲסִיק יִבְשָׁתָא מִבֵּין מִיָּא,
קָרָא שְׁמָהּ אֶרֶץ. הִדָּא הוּא דְּכְתִיב, וַיִּקְרָא
אֱלֹהִים לַיִּבְשָׁה אֶרֶץ.

וְתַנָּא, שְׁבַעָה שְׁמוֹת קָרָא לָהּ: אֶרֶץ. אֲדָמָה.
גֵּיא. נְשִׂיָּה. צִיָּה. אֶרְקָא. תַּבַּל. גְּדוֹל
שֶׁבְּכֻלָּם תַּבַּל, דְּכְתִיב (שם ט ט) וְהוּא יִשְׁפֹּט תַּבַּל
בְּצִדְקָה. הִדָּא הוּא דְּכְתִיב, (שם מו ט) אֲשֶׁר שֵׁם
שְׁמוֹת בְּאֶרֶץ. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, שְׁבַעָה רְקִיעִים
בָּרָא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּנֻגְדָם בָּרָא שְׁבַעָה
אֲרָצוֹת. וְתַנָּא, אֶרֶץ אַחַת מִמֶּשׁ, הוֹצִיאָנוּ
הַמַּיִם, וּמִמֶּנָּה נִתְּהוּ שְׁבַעָה אֲרָצוֹת, כְּדָאֲמַרְן.
אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מִיָּא הוּוּ יָסוֹדָא דְּכּוּלָּא. בְּגִין
דְּאַשְׁפַּחֲזוּ דְּעִיקָרָא דְּכָל עוֹבְדוּהִי
דְּבְּרָאשִׁית הוּוּ מִן מִיָּא. וְתַנָּא, בַּתְּחִלָּה הֵיוּ
הַמַּיִם מִפּוֹזָרִין תַּחַת הַשָּׁמַיִם, עַד שֶׁגָּעַר
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בָּהֶם, וְהַכְּנִיסָם וְאָסְפָם אֶל
מְקוֹם אֶחָד. הִדָּא הוּא דְּכְתִיב, יָקוּוּ הַמַּיִם
מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מְקוֹם אֶחָד וַתֵּרָאָה
הַיִּבְשָׁה. וְלֵאחֲרַי כִּי נִתְּפָזְרוּ בְּמַתְחָלָה, וְרַקַּע
הָאָרֶץ עַל הַמַּיִם, הִדָּא הוּא דְּכְתִיב, (שם קלו ו)
לְרוֹקַע הָאָרֶץ עַל הַמַּיִם כִּי לְעוֹלָם חֲסִדּוֹ.